

SONSÖZ: SEMPOZYUMLARI KAPATMIYORUM, KAPATTIRMIYORUM

Mesut GÜLMEZ

I.

Zaman zaman, istek ve / yada çağrı üzerine, Açılış konuşmaları da yaptım Sempozyumlarda...

Sempozyum Kitaplarına, üçü dışında, satır aralarına her birinin yaşam öyküsünden kimi kesitler sıkıştırdığım Önsözler yazdım. Önsözler de istek üzerine başladı; sonra, Düzenleme Kurullarında yer aldığım için, birinci beşyıl boyunca üstüme aldığım bir tür göreve dönüştü... Sosyal İnsan Hakları olarak başlayan altıncısına ise, sözlü ve yazılı olarak önceden duyurduğum sözü tutmayarak, ama yine aynı istek ve dille yazdım! Yedincisinde ise, sözüme bağlı kalabildim sonunda ve Önsöz yazmadım.

Yazmadım çünkü, bunu, benden çok Sempozyumları düzenleyenlerin hak ettiğini düşünüyor(d)um. Ve, onuncusuna değin yazmamaya kararlıydım.

Bu tutumum, “olağan durum ve koşullar” için geçerliydi kuşkusuz.

Geçen yıl da, beni II. Sempozyumda ikna etmeyi başaran Oğuz Karadeniz’in isteğine karşın, Açılış konuşması yapmama kararındaydım. Üstelik, Uluslararası İnsan Hakları Gününde başlamasına karşın... Yapacak durum ve koşullar içinde değildim çünkü...

Ama, 2015’in 10 Ekim günü, kararımı değiştirdim. Ve, yaptığım konuşmanın ilk taslağını bir çırpıda karaladım!

10 Aralık günü başlayacak Sempozyumda, İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi’nin “hakların birincisi” yaşam hakkından yola çıkıp, üç kez “yazıklar olsun!” demek için yazmak ve konuşmak istedim. Bu kararımın ne Oğuz’a söz ettim, ne de Sekreteryayı Nursel’le birlikte yürüten, yazışmalarla ve telefon konuşmalarıyla sürekli iletişim içinde olduğum –konuşma yapmama kararımın, yalnızca kendisinde kalmasını rica ederek gerekçesini açıkladığım– Nagihan’a...

Bu kez de; başlamadan önce düşünürken ve sonra başlarken, kısa bir süre “Önsöz” mü, “Sonsöz” mü olduğunu kestiremediğim, hatta bir ara, bir tür “korsan Önsöz” olduğundan yada sayılabacağından bile kuşkulandığım bu satırları karalamaya, kimselere sezdirmeden ve söylemeden, Sempozyum Kitabına girecek bildirilerin son kontrol ve düzeltmelerinin neredeyse sonuna gelineyen Eylül’ün son günlerinde karar verdim.

Birkaç gün sonra, Betül’e çıtlattım! Ama, “belli olmaz” diyerek de, ucunu açık bıraktım kendimce!

Ardından da, ister istemez, “bir sürprizim var!” dediğim Feyza, dizgiye göndermek üzere tüm bildirileri birleştirerek son kez görmem için ilettiği dosyadaki Sempozyum Programı’na kendi elimle başlığını ekleyince öğrendi!

1 Eylül’den beri, karmakarışıkta kafam aslında...

Açılıştta değil, Kapanışta konuşmanın uygun olacağında karar kıldım sonunda...

Karar kıldım ama, başlarken yalnızca Sempozyumlardan ve geleceğinden söz etmeyi, bu konudaki görüşlerimi paylaşmakla yetinmeyi düşünürken, Sonsöz’e nokta koyamadım bir türlü! Sempozyum sürecini doğrudan etkileyenlerin yanı sıra, Sempozyum takviminde öngörülen tarihte uygulanacak Programını kesinleştirerek ve Kitapta –üç kez sil baştan yaparak yinelemek zorunda kaldığımız– son düzeltme ve düzenlemeleri yaparak sonuna yaklaştıkça, birbiri ardı sıra başlayan ve 15 Ekim ile 19 Kasım arasında süren bildiri çekme, çekip geri dönme ve yeniden geri çekmeler, Sempozyumu erteleme, bu ve gelecek Sempozyumları Üniversite(ler)den bağımsız ola-

VIII. Sosyal İnsan Hakları Ulusal Sempozyumu

rak sürdürmek amacıyla yeni Düzenleme Kurulu oluşturma vb. gelişmeler nedeniyle, “Bitmeyen Sonsöz”e dönüştü konuşmam!

II.

Sanırım, pek alışılmamış bir Kapanış konuşması bu; sıradan, “protoküler” bir konuşma değil!

Geçen yıllarda olduğu gibi, gelecek yılki buluşmamızın adresini bildiremiyoruz, ne yazık ki!

Evet, bu konuşma, yer yer, önceki Sempozyumlarla ilgili kimi göndermelerde bulunsam ve değerlendirmeler yapsam da, asıl olarak gelecek Sempozyumlara, daha doğrusu Sempozyumların geleceğine ilişkin düşüncelerimi paylaşmak istediğim için yapmadan duramadığım, yapmak zorunda olduğum kanısına vardığım bir konuşma!

Varlık nedeni, başlıktaki ve son cümledeki üç sözcükten oluşuyor!

Ama konuşmamda, ikinci beşyıl sonunda yapmayı tasarladığım Sempozyumlarla ilgili, başlangıçtan beri eldeki birçok yönüyle eksik bilgilere dayanarak çizelgelerle sayısal dökümünü yapageldiğim sekiz yılın genel görünümüne yönelik bazı saptamalar da sunacağım.

Ve de, daha kapsamlı değerlendirmeler ve Sempozyumların geleceği için, birkaç önerimi iletteceğim.

Ancak önce, sözü daha fazla dolandırmadan, sadede geleyim:

Evet; bir yandan iki davetli konuşmacımızın (Prof. Dr. Engin Yıldırım ve Prof. Dr. Kadriye Bakırcı'nın) –başka bir seçenek arayışına olanak vermeyen bir aşamada– bildirimlerini gönder(e) memiş ve öte yandan Sempozyum Programının ilk duyurulan metninde yer alan iki bildiriye –ve ardından da Sempozyumun 10 Aralık 2016 gününe ertelenmesinden sonra bir bildiriye– yazarlarının geri çekmiş olması nedeniyle, ilk kez –gelenekleşmiş genel tartışma oturumuna da yer veremeyerek– bir günlük programla gerçekleştirmek zorunda kaldığımız bu son oturumuyla, VIII. Sosyal İnsan Hakları Ulusal Sempozyumu’nu kapatıyoruz.

202 | Ama kendi adıma söz veriyorum ve onun için, yadırganmamasını ve bağışlanmasını özellikle dileyerek, “biz”li değil “ben”li cümleler kurarak başlıyorum:

Sempozyumları kapatmayacağım! Kapatırmayacağım!

Bu, tek başıma kalsam da, altını çiziyorum, kendi adıma, benim sözümdür.

İkinci beşyılın tamamlanmasına değin, şimdiye kadar yaptığımı, bu andan itibaren de yapacağım!

Hiç değilse, onuncu Sempozyumun gerçekleştirilmesine değin!

Yüzüstü bırakmayacağım Sempozyumları!

III.

Nasıl yapacağım bunu?

Üstelik, Sempozyumların düzenlenmesi, düşündüğümün tersine, yalnızca bir elin parmakları kadar Bölümde sıkışıp kalmış olsa da...

Sayı, beklentimin / beklentimizin tersine, her geçen yıl artacağına azalmış olsa da...

Hatta, artık bu Bölümlerden bazıları da, kendilerince haklı gerekçelerle, gelecek yıllardaki Sempozyumları düzenleme konusunda isteksiz olduklarını geçen yıldan başlayarak açık yürekli-likle belirtmiş olsa da... Hatta, artık neredeyse tükenmiş olsa da...

Nasıl sürdüreceğim? Sürdürebileceğim? Neye dayanarak, sanki tek başıma kalmışçasına söz veriyorum, verebiliyorum?

Gücümü, inancımı nereden alıyorum?

Nereden mi?

VIII. Sosyal İnsan Hakları Ulusal Sempozyumu’nun Üniversite(ler) içinde sürdürülmesini zorlaştıran ve Üniversite(ler) dışında yapılmasını dayatan tutum ve koşullardan!

Evet, yalnızca, daha doğrusu öncelikle, bu tutum ve koşullardan!

Çünkü bu tutum ve koşullar, Üniversiteler içinde ortadan kalkmış olsa da, insan haklarının, sosyal insan haklarının konuşulmasına, hepsi de aynı zamanda “hak” olan düşünce ve anlatım özgürlüğünün, toplantı özgürlüğünün, akademik özgürlüklerin barışçı biçimde kullanılmasına

engel değildir! Olmamalıdır, olamaz!

Çünkü sosyal insan haklarına, özünde yatan evrensel değerlere, barışa, özgürlüğe, eşitliğe, sosyal adalete, hepsinin özsel bileşimi olan insan onurunun korunmasına, asıl böyle durumlarda, dönemlerde, koşullarda gereksinme vardır.

Onun içindir ki, Sosyal İnsan Hakları Sempozyumlarının kapatılmaması, kapattırılmaması, hiç değilse ikinci beşyılının tamamlanmasına değin aynı ilke ve yöntemlerle yaşatılması gerekiyor.

Düzenlemeyi üstlenecek hiçbir Bölüm kalmasa da!

IV.

Hiç de yalnız olmadığımı düşünüyorum bu sözü verirken!

Belki yadırgadınız, “biz”li değil “ben”li bir cümle kurarak başladığım için!

Ama, altını çiziyorum:

“Ben” özneli bu cümle, “biz” özneli bir cümledir aslında!

Kuşkusuz ilk güvencem; birincisinden başlayarak, özveriyle, bildiğim ve bilmediğim, içeride ve dışarıda, nice güçlükleri, sıkıntıları, sorunları aşarak, Türkiye’de bir başka örneği bulunmadığını sık sık dile getirdiğim sekiz Sempozyumu gerçekleştiren ÇEEİ Bölümlerindeki meslektaşlarımdır. Birlikte oluşturduğumuz ve son derece ayrıntılı “Sempozyum Duyurusu”nda sürekli biçimde geliştirerek ortaya koyduğumuz amaç, yaklaşım ve ilkeler çerçevesinde katkısını, desteğini şimdide değin olduğu gibi bundan sonra da “gönüllü olarak”, altını çiziyor ve bir kez daha yineliyorum, bundan böyle de “gönüllü olarak” sürdürmek isteyen, başlangıçtaki inanç ve coşkusunu yitirmeyen meslektaşlarım!

Elbette, Bölümler dışında, sosyal insan haklarının “disiplinlerarası” niteliğine uygun olarak oluşturmaya özen gösterdiğimiz Bilim Kurulu üyelerimiz arasında ve kuşkusuz dışında da, Sempozyumlara başından beri ilgi gösteren ve desteğini sürdüren meslektaşlarımız, uzmanlar ve uygulayıcılar bulunduğunu unutmuyorum.

Bu kadar mı? Değil elbette!

Sendikaların “hâl-i pür melâli”nden, son onbeşyıldaki siyasal iktidarlara, hükümetlere, siyasal partilere karşı –“kutsal” diye nitelemekten kendimi alıkoyamadığım– “sendikal bağımsızlık” ilkesinin nasıl çiğnediğinden söz etmeyeceğim! Anayasa Mahkemesi’nin mahkum etmiş olmasına karşın “Anayasa’ya ve Anayasa Mahkemesi kararına karşı hile” yoluyla adı değiştirilen kavramlarla devlet kesesinden finanse edilen memur sendikacılığının durumuna da değinmeyeceğim!

Ama, sanıyorum ve umuyorum ki ülkemizde, sosyal insan haklarına ve özündeki evrensel değerlere “gerçekten” bağlı olan sendikalar var! Sosyal insan haklarının kazanılmasında, korunmasında ve geliştirilmesinde emekçilerin, işçi, memur vb. yasal sıfatlarla, güvenceli ve çığ gibi büyüyen güvencesiz statülerde emeğini satarak yaşamını ücret geliriyle sürdüren bağımlı çalışanların ve iktidarlardan bağımsız örgütleri sendikaların oynadığı tarihsel role de değinmeye gerek yok sanırım.

Sempozyumların sendika(lar)sız olmamasına, destek sağlamakla sınırlı kalmayıp yönetici ve üyeleriyle etkin katılımlarının sağlanmasına, ilkinden başlayarak özenle çaba gösterdik. Özellikle IV. ve V. Sempozyumların, bu yönden ayrı bir yeri olduğunu anımsatmak isterim.

Ne, IV. Sempozyumun Yatağanda özelleştirmenin eşiğinde bulunan maden ve enerji / termik santral işçileriyle birlikte gerçekleştirilen son oturumundaki olağanüstü coşkuyu unutabiliyorum!

Ne de, V. Sempozyumda, Sempozyum öncesinde Bursa düzeyinde yaptığımız üniversite-sendika işbirliğinin ilk kez gerçekleştirildiğine şaşırarak tanık olduğum toplantıda, sendika temsilcilerinin böylesi bir buluşmaya susamışlıklarını dile getirirken kurdukları cümleleri!

Sözün kısası, yalnızca meslektaşlarımız ve öğrencilerimiz yok!

Bu ilgiyi gösterecek, coşkuyu yaşayacak gerçek sendikalar da var, “biz”in içinde.

Ve başka sivil toplum kuruluşları da!

VIII. Sosyal İnsan Hakları Ulusal Sempozyumu

Çünkü sendikalar değildir yalnızca, sosyal insan haklarının öznelere! Yararlanmakla kalmayıp korumak, geliştirmek ve gerçekleştirmek için bedel ödemeyi göze alıp savaşım veren savunucuları!

V.

Sempozyumları, çok yıldızlı oteller yerine Üniversiteler içinde düzenlemeye, öğrencilerle birlikte sosyal insan haklarını tartışmaya özel bir önem verdik. Bu düşünceye bağlı kaldık hep.

Çünkü, sosyal insan hakları eğitimi işlevi gördüğüne de inanıyorduk Sempozyumların.

Sekizincisine de, aynı yaklaşımla başladık!

Ama VIII. SİHUS, ne yazık ki ilk kez, yalnızca “yer” anlamında değil her yönden, Üniversite dışında yapılmak zorunda kaldı.

Üniversite dışına “tard edildi!”

Sempozyum Düzenleme Kurulu parçalandı çünkü!

Önce, Düzenleme Kurulu’nun üç üyesi Üniversiteden ihraç edildi! Sonra da, iki üyesinin ilişiği kesildi! Yani çalışma hakları ihlâl edildi... İhlâl, salt çalışma hakkıyla sınırlı değil kuşkusuz...

İçinde yaşanan, karşı karşıya olunan koşulların doğrudan öznesi, yakından tanıdığı olmadığım için, bu konuda daha fazla bir değerlendirme yapmak istemiyorum.

Şu kadarını, bir soru yoluyla söyleyeyim:

Böyle bir toplantının, bünyesinde gerçekleştirilme koşullarının tükendiği / tüketildiği bir kuruluş, “Üniversite” sayılabilir mi?

VI.

Ne sosyal haklar, kişisel ve siyasal haklılar olabilir, ne kişisel ve siyasal haklar sosyal haklılar yaşayabilir, eksiksiz kullanılabilir!

204

Birinin yokluğu yada ihlâli, ötekinin de yokluğu yada ihlâli demektir!

Bu, geç anlaşılan, daha doğrusu bazı kişi ve kesimlerin geç anladığı, hâlâ anlamamakta direndiği yalın bir tarihsel gerçektir. Ama yaşanarak görülmüştür, görülmektedir. Göremeyenlerce de görülecektir.

Özellikle son çeyrek yüzyılda, uluslararası insan hakları hukuku ve uygulaması alanlarında, artık yaygın biçimde benimsenen, yetkili ve yetkin organ ve kişilerce her fırsatta altı çizilen ve anımsatılan bu anlayışla başladı Sempozyumlar...

“Çokdisiplinli” değil “disiplinlerarası” olmasına özel bir özen gösterdiğimiz Sempozyumların, aynı zamanda bir sosyal insan hakları eğitimi olduğu bilinciyle...

İnsan haklarının bölünmezlik, bütünsellik ve karşılıklı bağımlılığı ilkeleriyle anlatılmak istenen yaklaşımı yaymak için, içselleştirmek için, somut gerçekliğe dönüştürmek için...

Hak öznelere bilgi ve bilinç düzeyini yükseltmek için...

Haklarını eylemli olarak kullanmak, çiğnetmemek, çiğnendiğinde ulusal ve uluslararası hak arama yollarına başvurmak, sosyal insan haklarının da yargı organları önünde ileri sürülebilen, dava edilebilen, yargılanabilen haklar olduğunu anlatmak için...

Güçlükler, çelmeler, karışmalar, dolaylı engellemeler, uzağında durmalar, kırmalar, kırılmalar, kırgınlıklar... Daha ilkinden başladı ne yazık ki! Örnek mi? Sempozyum Kitabını basma sözü tutulmadı!

Ama ilk Sempozyum Kitabı toplantı öncesinde basıldı ve Sempozyumda dağıtıldı...

Bu; Metin Kutal Hocamızın da, davetli konuşmacımız olarak katıldığı V. Sempozyumda, yarım yüzyılı aşan engin tanıklığıyla ve Kitabı da izleyicilere göstererek, “Ben bunun bir başka örneğini bilmiyorum, Türkiye’de bir ilk bu” dediği, bizi gururlandıran bir gelenek oldu!

Her şeye karşın, asla ödün vermemeye özen gösterdiğim bir gelenek!

“Ben” özneli bir cümle daha kurmuş olmamı hoş görün lütfen!

VII.

Birkaçına değinmekle yetindiğim bu yönleriyle, öykü mü olur, roman mı olur?

Bilmem!

Ama, akademik ve eleştirel değerlendirmelerin yanı sıra,¹ “yaşam öyküsü de yazılmalıdır” diyorum, Sempozyumların!

VIII.

Sosyal insan haklarının kanat kanada, el ele, yürek yüreğe barış için, eşitlik için, özgürlük için, sosyal adalet için, dayanışma için, kısacası insan onuru için, bir tür sema yaparcasına döndükçe dönen, halay çekercesine uçuşan rengârenk barış güvercinleri,² kanatları, elleri, yürekleri sekizinci yılında darbe yedi!

Darbenin darbesini!

Doğrudan ve kendiliğinden uygulamakla yükümlü bulunduğumuz Ulusalüstü İnsan Hakları Hukuku'na tümüyle aykırı olarak...

Sempozyumların birinci beşyılının ikincisinden başlayarak “markası” olan kırıklı font'la anlattığımız, sosyal insan haklarının kimi zaman için için, kimi zaman da VI. Sempozyumdaki konuşmamda belirttiğim gibi, “bırakınız ölsünler!” dercesine “göz göre göre akan, akıtılan, akmasına göz yumulan gözyaşları, bu kez benzerlerinden çok farklı...

Sırtından hançerlendi çünkü Sempozyum!

“Et tu, Brute?” dercesine, dedirtircesine!

IX.

Tarih, 5 Eylül.

Beş gün önce Üniversiteden ihraç edildikleri için ilk iş olarak derhal lojman(lar)ı boşaltması istenen ve artık Üniversite Kampüsüne bile sokulmayan “yasaklı” üç üyesinin katılmadığı Düzenleme Kurulu toplantısı sürerken, sanırım öğle saatlerinde, içinde buldukları duygusal durumu ve kuşkusuz hüznü her yönüyle yansıtan bir sesle, Ahmet Selamoğlu aradı... 205

Sempozyumlar dizisinin sürmesi için 2009'da Antalya'da hiç duraksamaksızın güvence veren, “üstlenecek hiçbir Bölüm bulunamazsa, Oğuz'la biz dönüşümlü olarak düzenleriz” diyen Selamoğlu...

Sempozyum sürecinin başından beri Betül'le konuşurken, Ahmet'in aramasından biraz işkilendiğimi gizlemeyeceğim!

Ahmet, nedenlerini anlatarak, durumu her yönüyle değerlendirdiklerini belirterek ve özür dileyerek Sempozyumun Üniversite içinde yapılamayacağını, yapamayacaklarını bildirdi. Ertenmesi seçeneğini bile düşündüklerini ekledi...

Sonra, Aziz Çelik'le sürdürdük konuşmayı... Çeşitli seçenekler üzerinde durduk...

Sonunda, “Üniversite dışında yapalım”, önerisinde bulundum; yılında yapılması için, ısrar da ettim!...

İstemeyerek, III. Sempozyuma gitti aklım, birkaç gün içinde araştırma ve değerlendirmeler yaparak yeniden haberleşmek üzere noktaldıktan sonra konuşmamızı...

1 Sosyal İnsan Hakları Sempozyumlarına ilişkin, saptayabildiğimce ilk değerlendirmeyi yaptığı için, Denizcan Kutlu'ya içtenlikle teşekkür ediyorum (bkz.: “Sosyal İnsan Hakları Sempozyumları Üzerine Kısa Bir Bakış: ‘Sosyal Hakların Gözyaşları’”, Emek, DİSK Genel-İş Araştırma Dergisi, Haziran 2016, Sayı 1, s. 61-65).

2 2014'te gerçekleştirilen altıncı Sempozyumda Sosyal İnsan Hakları Sempozyumları için hazırlanan logonun bu mesajlarını dilim döndüğünce şöyle anlatmaya çalışmışım:

“... insan haklarının bölünmezlik, bütünsellik ve karşılıklı bağımlılığı ilkelerini; farklı renklerden tüm hak öznelerinin birliktelik ve dayanışmasını; her tür ayrımcılıktan arındırılmış eşitlik, ancak tüm sosyal insan haklarından eylemler olarak yararlanmakla gerçekleştirilebilecek sosyal adalet ve “barış istiyorsan adalet ek” özdeyişindeki barış özlülerini; düş görmeksizin, ne yazık ki acımasızca süren, sürdürülen ve sürececek olan ihlallere karşı gelecek için taşıdıkları umutları anlattığımı düşündüğüm mesajları...” (“Ön-söz”, Sosyal İnsan Hakları Ulusal Sempozyumu, VI, Bildiriler, İstanbul: Petrol-İş Yayını, Kasım 2014, s. 10).

X.

Ne var ki III. Sempozyuma geri dönmeden, önce dipnotta, aslında öncekilerden büsbütün farklı koşullarda gerçekleştirilen VIII. SİHUS tarihine, programının web sayfasında duyurulmasını izleyen son kesitine ilişkin zorunlu, ama “küçük” mü bilmem, bir açıklama yapmakla yetindiğim satırlara, bir iken ikiye, iki iken üçe çıkan beklenmedik gelişmeler nedeniyle, burada uzunca yer açmam gerekiyor.

Önce, zaman darlığı yüzünden çok ayrıntıya girmeksizin, Sempozyumların tümüne ilişkin başlıca sayısal bilgileri sunmaya başladığım sayfaya koyduğum, ilk geri çekmeyle ilgili “zorunlu” bir dipnottu bu!

Çok kısa bir zaman aralığıyla bunu izleyen bir başka geri çekmeye, aynı gün ve daha kısa bir süre içinde “dikkate alınmaması” istendiğinden değinmemiştim!

İki hafta kadar arayla, ikiye çıktı! İkincisi, Sempozyum tarihini 10 Aralık gününe erteleminin ardından...

Bununla sınırlı kalmadı, 2016 Sonbaharındaki “akademik yaprak dökümü!”

10 Aralığa yaklaşırken, yine dizgi için son ve zorunlu düzeltme, düzenleme ve güncellemeleri yaparak –bilmiyorum kaçınıcı kez– Düzenleme Kurulu üyelerince baştan başa elden geçirilen Kitaba nokta koymaya hazırlanırken, ilk ikisinden farklı olan üçüncü geri çekme iletisi geldi!.. “Dikkate alınmaması” rica edilen geri çekme yani...

Sonsözdeki sayısal verilerden bazılarını yakından ilgilendirdiği için, ilk geri çekme / çekilme konusundaki bilgiyi, Sekreteryaya gecikmeden ilettili:

VIII. SİHUS sürecinde, hakemlerce kabul edilen ve önce liste olarak web sayfasında, ardından 3 Ekim 2016 tarihinde davetli konuşmacıların bildirimlerini de kapsayan Sempozyum Programıyla duyurulan 8 bildiri tam metninden iki yazarlı 1’i, Sempozyum Kitabının baskısı öncesinde yapılmasını istedikleri –ve belirtilen süre içinde bildirdikleri– son düzeltmelerin de gerçekleştirilmesinden sonra geri çekilmiş!

206

Tarih: 15 Ekim, saat: 12:39. Bildirinin başlığı, “Müziğin İzinde: Türkiye’de 1980’den Günümüze Rock Müzikte Sosyal Haklar.” Yazarları da, Gazi Üniversitesi’nden Mehmet Atilla Güler ile Elçin Deniz Ela.

Bildirisini son kez gözden geçirerek “basılıya vermeleri” amacıyla Önsöz’den Sonsöz’e değin “tamamı” 13 Ekimde yazarların tümüne gönderilen Sempozyum Kitabı, istenen düzeltmelerin yapılmasından sonra baskı için Sekreteryadan yola çıkmaya hazırlanırken, Güler ve Ela’nın nedenlerini kendilerin(d)e sakladıkları bir iletile bildiriye bu aşamada geri çekmiş olması, sekiz yıllık Sempozyumlar döneminde başka örneğine rastlamadığım bir gelişme, bir tutum!

İzleyen sayfalarda yer alan Sempozyumlarla ilgili bazı sayısal bilgileri, bu durumu göz önüne alarak güncelleyebilmiş olmamı ise, bu kez “Sonsöz” yazmama borçluydum!

Meğer, bu ilk güncellemeymiş! Arkası gelecekmış, hem de iki kez!

Ve, ister istemez, bu ilk “soruncuk” dolayısıyla düşündüm ki:

Sosyal insan hakları yürek ister aynı zamanda!

Her iki anlamda kuşkusuz...

XI.

İkinci geri çekme öncesinde; Sempozyumun gerçekleştirileceği 26 Ekime neredeyse bir hafta kala, Betül’den gelecek haberi dokuz doğururcasına beklerken, Ahmet aradı ikinci kez!

Önceki görüşme üzerine yazdıklarımı, dizgisi yapılan Kitapta tüm yazarlarla eşzamanlı olarak ilk kez okuduğundan olsa gerek, “yine işkillendirdim mi sizi Hocam?” diyerek başladı sözlerine!

Ama bu kez, ilk geri çekme üzerine Kitabın basılmasında zamana karşı yarışta daha da zorlandığımızı bildiğim için, hazırlıklıydım benzer ve / yada başka “yeni” gelişmelere...

Ben de, yarım saatlik “deniz kaçamağı”nın bile hiç ama hiç işe yaramadığı gergin ve sıkıntılı geçmeye başlayan birkaç günden beri oluşturduğum üç seçeneği sıraladım Ahmet’e...

Kitabın baskısının her koşulda yetiştirilmesi için çözüm olabileceğini düşündüğüm iki öneriden sonra, benim de öngördüğüm ama üçüncü sırada yer verdiğim, Ahmet’in “Düzenleme

Kurulu olarak kararlaştırdık” diyerek bildirdiği “erteleme” seçeneği için 10 Aralık 2016 gününü önerdim. Geçen yıl da, Uluslararası İnsan Hakları Günü’nde açıldığını anımsattım VII. Sempozyumun...

Gönlüm, gerçeklerle yüzyüze olamayışından sanırım, Sempozyumu gününe yetiştirmekten yana olsa da...

Ne var ki, dizgideki sıkışmışlık değildi yalnızca bu ertelemenin gerekçesi... Bunu aşmaya, Kitabı yetiştirmeye kararlıydık hepimiz! Benim çözüm önerilerime de gerek yoktu!

Bu değildi asıl sorun!

Sempozyumu, yalnızca “yer” olarak Üniversite dışında değil, aynı zamanda Üniversiteden de logosundan da bağımsız biçimde, salt akademik kimlikleriyle yeni bir Düzenleme Kurulu oluşturarak gerçekleştirmektir... Nedeni ise, erteleme duyurusunda da açıklandığı gibi, “özellikle akademik özgürlükler ve bilimsel özerklik konularında yaşanan sıkıntılar” idi...

Sempozyum, 19 Ekim günü web sayfasında yapılan duyuruyla, “tarihi saptanarak” ertelendi...

Aynı gün, bir yandan VIII. SİHUS’un, “Sempozyum Programında ve bildirimlerde hiçbir değişiklik olmaksızın gerçekleştirilece(ği)”, kararlı bir dille belirtildi. Öte yandan da, Programda yer alan yazarlara, “Sempozyum Kitabının dizgisi(nin) ve bildiri(lerde) yapılması iste(nilen) son düzeltmelerin metne işlenmesi(nin) sür(düğü)”; Sempozyum Kitabının, zamana karşı “amansız” diyeceğim yarış nedeniyle, bu son “düzeltmeler biter bitmez en kısa sürede baskıya verilece(ği), yazar(lar)a geri dönüş yapılmayaca(ğı)”, altı çizilen “önemli not” olarak, ayrıca bildirildi.

Sanıyorum, ne demek istediği yeterince açtı Düzenleme Kurulu’nun...

Ardından da, –onayıyla yer aldığım– VIII. Sempozyumu gerçekleştirmeyi üstlenen yeni Düzenleme Kurulu, 24 Ekimde duyuruldu.

XII.

Ve, ertelemeden üç gün sonra, yeni / ikinci bir “çekilme” iletisi daha düştü Sempozyum Sekreteriyasına!

Tarih 27 Ekim, saat 18:11. Bildiri başlığı, “Senden Nussbaum’a Yapabilirliklerin Tanımlanması Sorunsalı: Yanlış Bilinç mi, Yapısal Eşitsizlikler mi?” Yazarı da, Anadolu Üniversitesi’nden M. Onur Arun.

Bu çekilme ise, gerekçeli! Ertelemenin; yazarın “içinde bulunduğu”nu belirttiği “yoğun akademik programda yeniden bir düzenleme yapma(sını) gerektiriyor” ve “böylesi bir değişikliği gerçekleştirme(sinin) sadece (kendisini) değil aynı zamanda ortak akademik çalışmaları(nı) devam ettirdi(ği) kimi meslektaşları(nın) da programlarında değişiklik yapmayı gerektirecek gibi gözüküyor” olması.

Yazar ayrıca, bildirisinin “sempozyum kitabından çıkarılmasının ilke olarak daha doğru olacağı kanısı” taşıdığını da eklemiştir.

Doğru da yapmıştır! Çünkü Sempozyumlarda sunulmayan bildirimlerin Sempozyum Kitaplarında basılmaması, temel ilkelerimizden biridir zaten!

Sempozyumun ertelenmiş olması, ne yazık ki önleyemediğimiz birkaç istisnası olan bu ilkeye aykırı davranmama olanağı sağladı bize!

Sempozyum Kitabının basılmasından sonra da sürer mi bilmem?

Ama o aşamada, bu iki çek(il)me için ayrıca, söylenmeden edemedim kendi kendime:

“İyi ki Cahit Talas sağ değil!”

XIII.

“Akademik yaprak dökümü” dedim ama, “akademik dökülme” değil mi bu?

Öncekilerden “farklı” dediğim üçüncü geri çekmenin, öncesi de var!

Artık Düzenleme Kurulu üyesi olduğum için aynı gün 19 Kasım’da, “kendim” öğrendim iki yazarlı bu geri çekmeyi! Her iki yazar, aynı metni iki kez, iki dakika arayla (saat 11:15 ve 11:17’de), ama adlarının sırasını değiştirerek Sekreteriyaya göndermiş! Bir bildiriden iki kez çekilmek çekilmek istemişler anlaşılabilir!

VIII. Sosyal İnsan Hakları Ulusal Sempozyumu

“Sayın İlgili” diyerek başlayan ortak imzalı ileti(ler)de, neden(ler)ini kendilerinde saklı tutmayı yeğleyip, Sempozyum’a “katılamayacağımızı bildiririz”, diyerek sürdürmüş(ler). Başlığını belirttikleri bildirin, “Bildiri Kitabı’ndan ve programdan çıkarılması hususunu bilgilerinize sunarız. Saygılarımızla”, diyerek de bitirmişler.

Unutmadan ekleyeyim: Yazarlar, Gazi Üniversitesi’nden Arş. Gör. Recep Volkan Öner ve Atılım Üniversitesi’nden Dr. Aslı Şimşek. Bildiri başlığı da, “Sosyal Haklardan Şehir Hakkına: Barış Bıçakçı Eserleri Üzerine Bir İnceleme.”

Asıl eklemek istediğim nokta, adlarını dönüşümlü yazdıkları iki ayrı ileti gönderen bu yazarların, daha önce de aynı yöntemle bildiriye geri çekmiş, ne var ki çok geçmeden “geri çekmeyi geri çekmiş” olması!

İlk geri çekmeyle eş tarihli olan bu özgün (!) durumu da, tarih ve saatlerini belirterek yazarların diliyle vermekte yetineceğim:

Geri çekme tarihi 15 Ekim, saatleri ise 13:20 ve 13:24.

“Sayın İlgili” diyerek başlayan her iki iletide gerekçe yok: “... bildirimizi çektiğimizi bilgilerinize sunarız. Bu e-postanın elinize ulaştığına ilişkin geri bildirimde bulunursanız seviniriz. Saygılarımızla”, deniliyor yalnızca...

Sekretaryaya eriştiğinden emin olmak istedikleri geri çekme iletisinden yaklaşık bir saat kadar sonra ama henüz kendilerine “ulaştığı” bilgisi verilmeden, aynı tarihte, yine adlarının dönüşümlü yazıldığı iki ayrı geri dönüş iletisi Sekretaryaya gönderilmiştir. Saati 14:19 olan ilk ileti şöyle:

“... bildirimizi çektiğimize ilişkin mailimizi dikkate almamanızı rica ediyoruz. Sempozyuma bildiri tam metnimiz ve sunumumuz ile katılacağımızı bildiririz. Anlayışınız için teşekkürler. Sempozyumda görüşmek dileklerimizle. Saygılarımızla.”

İkinci ileti de, saat 14:23’te Sekretaryaya gönderilmiştir.

208

Sözün kısası, “sunacağız, katılacağız, görüşeceğiz” dedikten tam bir ay dört gün, Sempozyum erteleme duyurusu ile son düzeltmeler yapılır yapılmaz Kitabın baskıya gireceğinin bildirilmesinden de bir ay sonra, “Programdan ve Kitaptan bizi çıkarın” dedi yazarlar!...

2009’dan beri Sempozyumlara katılanlar bilir: Sempozyum Program ve Kitabından çıkmak ve çıkarılmak girmekten daha kolaydır!

Düzenleme Kurulu olarak, her şeye karşın, ilkemiz gereği Kitaptan çıkarabileceğimiz aşama(lar)da haber verdikleri için teşekkür etmemiz gerekir aslında yazarlara!...

Dilerim ki, bu ilkeyle bizi çelişkiye düşüren yeni bir durumla karşılaşmayız!?

Dilerim ki, akademik dökülmelerin “mabadi olmaz!”

“Sevimli” olmadığını bilmeme karşın, ileti saatlerine varıncaya değin verdiğim geri çekme bilgilerine bir ekleme daha yaparak bitireyim:

19 Kasım’daki üçüncü geri çekmeye ilişkin ilk geri çekme girişimi, 15 Ekim günü saat 12:39’da Sekretaryaya bildirilen yine ortak yazarlı ilk geri çekmeden bir saatten daha az bir süre sonra, 13:20’de gerçekleşmişti...

Rastlantı bu ya, üç geri çekme aynı oturumda oldu!

Belki de, Oturum Başkanıyla yan yana olmak istemediler!?

XIV.

Dipnotlara koymakla geçiştiremediğim bu açıklamalardan sonra, dönüyorum, Kocaeli’nde “uluslararası” düzeyde ve bazı ilkler ve yeniliklerle gerçekleştirilen III. Sempozyuma...

İlk ikisinde büyük eksikliğini duyduğumuz, bağımsız bir web sayfası kurulması düşüncesinin ilk adımları ve işlerliğe geçirilmesi, böylece Sempozyumların ortak ve sürekli bir iletişim adresine kavuşması... Kocaeli’nde gerçekleşmişti...

Geçen yılki sözlerini tutarak, Pamukkale Üniversitesi’nden Hocalarının eşliğinde gelen öğrenciler de katılmıştı bu Sempozyuma... Arkası gelmedi ne yazık ki, benzeri olmadığını düşündüğüm bu duygulandırıcı ilginin, davranışın!..

Ve de, ilk Sosyal Şart’ın kabul edilmesinin 50. Yılında gerçekleştirilen III. Sempozyumda,

izleyen Sempozyumlarda da sürdürmek üzere, ilk kez bir “ana tema” belirlenmişti.

Böylece, ana ve alt başlıklarıyla çok ayrıntılı biçimde açıklanan konular / sorunlar arasından birinin, farklı boyutlarıyla ve disiplinlerarası buluşma, katkı ve yaklaşımla, yetkin davetli konuşmacıların özgün sunumlarıyla işlenmesi öngörülen bir ana tema belirlemeye, eşitlik ve ayrımcılık yasağından başladı; Sosyal Şart ağırlıklı olmak üzere... Çünkü yabancı konuklarımız arasında, Sosyal Haklar Avrupa Komitesi üyeleri de vardı. Çünkü, Avrupa Konseyi’nin “üvey evladı” olarak 1961’de kabul edilen Avrupa Sosyal Şartı’nın, artık 1996’da geliştirilmiş ve yenilenmiş içeriğiyle Avrupa Konseyi’nin “Avrupa’nın Sosyal Anayasası” saydığı Gözden Geçirilmiş Avrupa Sosyal Şartı’nın yarım yüzyılı geride bırakan yıldönümüne Türkiye’nin de katılmasını istedik...

Belirtmeden geçemeyeceğim: “Toplumsal cinsiyet” olarak tanımlanmadığı için mi, yoksa duyuruyu iyi yapamadığımızdan mı bilmem, sosyal insan haklarının tümü açısından çarpan etkisi bulunan, açık yada örtük ihlallere konu olan eşitlik ilkesi ve ayrımcılık yasağı, nedense katılımcıların ilgisini pek çekmemiştii 2011’de!

XV.

Beş yıl geçti aradan... Sıra, belirttiğim nedenlerle, yine Kocaeli’ne geldi. Neredeyse, başka bir seçenek yok gibiydi! “Gibi” bile gereksiz aslında!

Acı ama gerçek:

Ne 2016, ne de sonrası için seçenek vardı! Yürütme Kurulumuz da, Sempozyumlar öncesinde arayan Nergis Mütevellioğlu dışında, derin bir suskunluk içindeydi bu konuda!

VIII. SİHUS’un somut adımlarından biri, Düzenleme Kurulu’nun 2015’in son günlerinde yaptığı ilk toplantının ardından, 2016’nın ilk haftasındaki acılı bir günde, benim de katıldığım Kadıköy Belediyesi Barış Manço Kültür Merkezi’nde gerçekleşen buluşmada atıldı... Bölümden, artık ikisi –daha doğrusu, bu toplantıya katılmayan Derya Keskin Demirer ile üçü– Bölümde olmayan dört üyenin –Bölüm Başkanı olarak VIII. SİHUS’u düzenlemeyi üstlenen ancak bir süre sonra bu görevden kendi isteğiyle ayrılmayı uygun gören Ahmet Selamoğlu ile Kuvvet Lordoğlu, Mahmut Hakan Koçak ve Betül Urhan’ın– katılımıyla yapılan toplantıda, hemen her konuyu görüştük...

Belirlenen ana tema, daha kapsamlı bir çerçevede, yine beş yıl önce Sosyal Şart özelinde, ama bu kez daha kapsamlı bir çerçevede ele alınan soruna ilişkindi: “Sosyal İnsan Hakları ve Toplumsal Cinsiyet.” Sempozyum “ulusal” olsa da, konunun ulusal ve uluslararası boyutlarıyla ve çeşitli yönleriyle ele alınmasına çaba gösterildi. Başta Betül olmak üzere, ana temanın kısa tanımı, açıklaması yapıldı, temel bileşenleri belirlendi. Saptanacak davetli konuşmacılarla masaya yatırılması planlandı.

Davetli konuşmacılardan ikisinin, ana temanın başka boyutlarını kapsamaması öngörülen bildirileri eksik kalmış olsa da, ne yazık ki en yakıcı sorunlardan biri olarak dünya ve ülkemiz gündeminde kalmayı sürdüren ve tüketilmesi olanaksız bir sorun olma özelliğini koruyan “toplumsal cinsiyet”, programdaki bu eksikliği gideren kapsamlı bildirilerle, sanırım birçok önemli boyutuyla işlendi...

XVI.

Başlangıçtan itibaren, Sempozyumların farklı ÇEEİ Bölümlerince düzenlenmesini istedik. Her yıl ayrı kentlerde ve öncelikle büyük merkezler dışında, meslektaşlarımız ve öğrencilerimizle sosyal insan hakları için buluşmayı planladık. İlke olarak, aynı Bölümün yinelemesini, dönüşümlü düzenleme yöntemini düşünmedik.

Zamanla, Sempozyum düzenlemeye gönüllü Bölüm sayısının artacağını umduk çünkü!

Hatta, her yıl Sempozyumun bir başka Üniversitede ve Bölümde, öncelikle yeni ÇEEİ Bölümlerinin kurulduğu üniversitelerde, hiç değilse bir günlük kısaltılmış bir programla yinelenmesini bile düşündük! Düşledik!

Çünkü Sempozyumların, yinelemekten usanmıyorum, aynı zamanda bir “sosyal insan hakları eğitimi” olduğuna, insan hakları eğitimi alanında yakından tanık olduğum boşluğu bir ölçüde

VIII. Sosyal İnsan Hakları Ulusal Sempozyumu

tamamlama işlevi göreceğine, bu nedenle de olabildiğince yaygınlaştırılması gerektiğine inanıyordum, inanıyorduk.

Bu düşünce ve “düş”ler, başlangıç yıllarında benimsendi, desteklendi, coşkuyla da karşılandı! Ne yazık ki, olmadı! Beklentiler gerçekleşmedi, gerçekleştirilemedi.

Ne Sempozyumları ikinci beşyıl için üstlenecek, üstlenirse ilkeleriyle gerçekleştirebilecek “gönüllü” yeni Bölümler katıldı aramıza, ne de Sempozyumları yineleme düşü yaşama geçirebildi. Üstelik, yine Kocaeli’nde III. Sempozyumda Bölüm başkanlarına yapılan “konaklamalı katılım çağrısı” da, büyük ölçüde karşılık bulamadı ne yazık ki!

Dışardan görebildiğim kadarıyla, Üniversiteler, yönetimleri, her geçen yıl, artık eskisinden daha iyi durumda değildi. Eskiden ne kadar iyiyse!

Dolayısıyla, düzenleyenlerden sayısı azalan “gönüllü” Bölümlerle ikinci beşyılı sürdürmek, ancak zorda kalındığında sürekliliğini kesintiye uğratmamak için düşündüğümüz dönüşümlü yönetime başvurmak kaçınılmaz oldu.

Ama artık, bugünkü koşullar gösteriyor ki, Sempozyum düzenleyen Bölümlerden de ikinci kez bu sorumluluğu üstlenmeye istekli, gönüllü olan kalmadı!

Üniversitelerde ise, hiç değilse ikinci beşyılı tamamlama olanağı neredeyse yok gibi!

Bu, benim, VII. Sempozyum sırasında yaptığım bir “nabız yoklaması”ndan edindiğim izlenimdi aynı zamanda.

Yanılmış olmayı yürekten dilerim kuşkusuz!

Ne var ki, belirttiğim gibi, bu her şeyin sonu değil!

Çünkü “biz” varız!³

XVII.

210 Sempozyumlarla ilgili sekiz yıllık çabanın genel görünümüne ve yaklaşık 11 ay süren hazırlık sürecinin başlıca aşamalarının sayısal veriler ışığında ilk toplu değerlendirmesine ilişkin saptamalarımın kimilerinin sunulmasına gelince:

Öncelikle belirteyim: Bu değerlendirmeyi yapmak için ikinci beşyılın tamamlanmasını bekledim, bekliyordum.

Aslında, birinci beşyıl sonunda da ilk toplu değerlendirmenin yararlı olacağını düşünmemiş, zaman zaman bu düşüncemi dillendirmemiş değildim. Bu amaçla da, Sempozyum süreçlerini ana rahmine düşmesinden doğumuna değin izlerken, bir yandan not ettiğim ve öte yandan her yıl düzenleyen Bölümlerden aldığım ve bir bölümünü Önsözlerde paylaştığım sayısal bilgilere dayanarak,⁴ genel görünümüne, özetlere, tam metinlere ve Sempozyum Kitaplarına ilişkin çizelgeler oluşturdum. Böylece, sayısal bilgileri zaman zaman söze dökerek, süreci çeşitli yönleriyle, özellikle sorunlu noktalarını anlamaya çalıştım.

Ne var ki, Sempozyumlardan kimilerine ilişkin ayrıntılı bilgiler bulunmadığını gördüğüm, bu eksikliklerden kimilerini dar zamanda tamamlama olanağından yoksun olduğum, özellikle de daha kapsamlı bir çalışma gerektirdiğini düşündüğüm için, ilk beşyıl sonunda ve düzenlenecek

3 “Biz”lerden ilkinin, yapacağı Açılış konuşması metnini basılmadan önce görme şansı bulduğum Ahmet Selamoğlu olduğunu öğrendim.

Elbette, hiç şaşırmadım!

Elbette, VIII. Sempozyum “son istasyon” değildir ve mutlaka, dediğin gibi “onuncu yılı idrak e(deceğiz)”, sevgili Ahmet!

4 Az kalsın, unuttuyordum!

“Bölümlerden” derken amacım, kuşkusuz öncelikle, Sempozyumların Sekretarya işlerini yürütenlerdir. Sayısal bilgilerle sınırlı olmaksızın, bitmeyen yazışma ve sorularıyla, “gece-gündüz, hafta sonu” demeden, “derste mi, sınavda mı” düşünmeden, kendilerini sürekli “taciz” ettiğim sevgili genç meslektaşlarım! Hatta söylendiğine ve söylentiye göre, II. Sempozyumdan VIII. Sempozyuma değin, “gölgeleri gibi” izlediğim, yetmezmiş gibi “başlarında boza pişirdiğim”, sevgili Nagihan Durusoy Öztepe ve sevgili Nursel Durmaz, sevgili Feyza Turgay, sevgili Recep Kapar ve sevgili Serap Özen Çöl, sevgili Pir Ali Kaya ve sevgili Burak Faik Emirgil, sevgili Verda Canbey Özgüler.

Önsözlerdeki teşekkürlerimi, Nagihan ve Feyza için ikişer kez olmak üzere, her biri için aynı dille yineleyip tazelesem, bilmem yeterli olur mu?

ayrı bir toplantıda bu düşüncemi gerçekleştiremedim.

Bu yönde herhangi bir istek de olmadı zaten!

Aynı gerekçelerle, oluşturduğum ve her göz attığımda daha ayrıntılı ve olabildiğince eksiksiz bir değerlendirme için yeni eksiklikler gördüğüm ve her seferinde bir yenisiyle karşılaştığım kural dışı bazı durumlar saptadığım için, çizelgeleri paylaşmanın doğru olmadığını düşündüm. Ancak, belirttiğim gibi temel bilgileri, yazdığım Önsözlerde düzenli olarak aktardım.

Salt bu çerçevede bile, Sempozyum Kitaplarında yayınlanan bildiri ve konuşma metinlerine ilişkin bilgileri göz önüne alarak, genel nitelikli ve karşılaştırmalı kimi değerlendirmeler yapılabilirdi kuşkusuz. Her Bölüm, ayrıca yapabilirdi. Sonra da, birleştirilerek ortak bir toplantıda tartışılabilirdi! Sempozyum süreçlerinin son aşamasına ilişkin olsa da, çok da yararlı olurdu...

Bu kez, hiç aklımda olmamasına karşın "Sempozyumların geleceği" başlığının Programa eklenmesini önerirken, VIII. Sempozyuma ilişkin bilgileri de göz önüne alarak böyle bir değerlendirmede bulunmayı yine düşündüm. "Düşündüm" demek yerine, "kritik" bir dönemeçte olduğumuz için, "zorunlu gördüm" demeliyim aslında...

Çizelgelere döktüğüm bilgileri gözden geçirerek ve güncelleyerek başladım çalışmaya. Program ve Kitapları, sayısız kez elden geçirdim... Her seferinde, biraz daha işleyip, kimi yeni ölçütlere göre geliştirmeye çaba gösterdim. Ama tüm bunları yaparken, yine benim için ayrıntı olmayan, Sempozyumların tümü için benimsediğimiz ve yazarlarca uyulmasını beklediğimiz amaç, yaklaşım ve ilkeler yönlerinden toplu ve karşılaştırmalı, aynı zamanda eleştirel irdeleme ve değerlendirmeler yapma olanağı vermeyen, Sempozyum süreçlerinin her birinin tüm aşamalarıyla yeniden gözden geçirilmesini gerektiren yeni eksiklikler gördüm, yanıtını veremediğim sorularla karşılaştım, daha doğrusu türettim!

Sonu gelmeyen, giderdiğim birini ötekinin izlediği eksiklikler bunlar... Sürecin yalnızca son aşamasına ilişkin bilgiler içeren Program ve Kitapları inceledikçe, değişik yönlerden Sempozyumlararası karşılaştırmaları güçleştiren kendine özgü, "atipik" ve yer yer kimi ilkelerle bağdaşmayan durumlar...

Sonuçta, düşündüğümün tersine, şunda karar kıldım:

Olabildiğince geniş bir değerlendirme yapmak yerine, asgariye indirmeye çalıştığım değişik ölçütlere ilişkin bilgi ve veri eksikliklerinin yol açabileceği kimi yanlış değerlendirmelerde bulunmamak yada sayısını en düşük düzeye indirebilmek kaygısıyla, belirttiğim dört konuda genel saptamalar sunmakla yetinmek.

Yine de, Sempozyumun ertelenmesinin sağladığı ek zamanı değerlendirerek, sanıyorum bu çerçevenin dışına çıkmadan edemedim!

XVIII.

Sempozyumların genel görünümünü özetleyen saptamalardan başlayarak, iki aşamalı ve ikisi de üç hakemli değerlendirme süreci ve Sempozyum Kitapları konusunda, gözüme ilişen başlıca noktaları, herhangi bir yorum yapmamaya özen göstererek sıralıyorum:

Sempozyumların Genel Görünümü

- Sempozyumlar, genel olarak Ekim'in son iki haftası ile Kasım başlarında, bir kez de Aralık'ın ikinci haftasında yapıldı.
- Sempozyumları, 6 farklı ÇEEİ Bölümü düzenledi. Bunlar; sırasıyla Akdeniz, Pamukkale, Kocaeli, Muğla Sıtkı Koçman, Uludağ ve Anadolu Üniversiteleri İİBF ÇEEİ Bölümleridir. Pamukkale ve Kocaeli, bu görevi 2'şer kez üstlendi. Sempozyumların 4'ü uluslararası ve 4'ü de ulusal düzeylerde gerçekleştirildi.
- 8 Sempozyuma "davetli" akademisyen ve sendikacı olarak, toplam 77 konuşmacı katıldı. Bunların; 52'si akademisyen ve 25'i sendikacıdır (aralarında sendika uzmanları ile 1 işçi vardır). 62'si Türk, 15'i yabancısıdır. 52 davetli akademisyenin 40'i Türk, 12'si yabancısıdır. Toplam 15 yabancı davetli konuşmacının 12'si akademisyen, 3'ü sendikacıdır (Uluslararası

sendikacılardan 1'i Türk uyrukludur).

- Sempozyum Programlarına göre, toplam 77 davetli akademisyen ve sendikacının 8 Sempozyuma sunduğu toplam bildiri sayısı 74'tür.
- Davetli konuşmacılar ve hakem değerlendirmesinden geçen bildiri yazarı akademisyenlerce Sempozyumlarda sunulan ve Kitaplarda yayınlanan toplam bildiri sayısı 180'dir.

• Tüm Sempozyumlara katılan toplam yazar sayısı 226'dır.

Sekiz Sempozyumda sunulan 1'den çok (2 ve 3) yazarlı bildiri tam metinlerinin yazar sayılarını (yani katılan tüm yazarları) ayrı ayrı göz önüne alarak hesapladığım bu sayı, Sempozyum Programları çerçevesinde bildiri sunan ve yazılı metinlerinin büyük bir çoğunluğu yayınlanan öğretim üyeleri / elemanları (akademisyenler) ile –bazılarının konuşmaları yayınlanmayan– sendikacıları kapsamaktadır.

226 yazarın 185'i akademisyen (%81,86), büyük bir çoğunluğu sendikacı olan 41'i ise diğer mesleklerdendir.

226 yazarın 130'u erkek (%57,5) ve 96'sı kadındır (%42,5).

- Sempozyum kitaplarında bildirisi ve konuşma metni yayınlanan toplam yazar sayısı ise 216'dır. 180 bildirinin toplam yazar sayısına (216) göre dağılımı şöyledir: Sendikacıların konuşmalarını da kapsamak üzere, 149 bildiri 1 yazarlıdır (%82,32). 26 bildiri 2 yazarlı ve 5 bildiri de 3 yazarlıdır.

Belirttiğim ve aşağıda da belirteceğim gibi, bazı yazarların sunduğu bildiri metinleri –ver(e) medikleri için– Kitaplarda yer almadı.

- Yazar sayısı itibarıyla en çok katılım (52), I. Sempozyumda gerçekleşti. ⁵ Bunu, 30'ar yazar ile II., III. ve IV. Sempozyumlar izledi.

VIII. Sempozyumda ise, katılan yazar sayısı (10) en düşük düzeyde kaldı.

Bu arada, bildirilerden 1'inin 2 yazarlı olduğunu, öte yandan 2 yazarlı 2 bildiri ile 1 yazarlı 1 bildirinin, Kitabın basım sürecinde geri çekildiğini yeniden anımsatıyorum.

- 8 Sempozyumdan 6'sında, üçüncüsünden başlanarak “ana tema” belirlendi, yerli ve yabancı akademisyen ve uzmanların katılımıyla işlendi.

• Bilim Kurulu, 33 ile 84 arasında değişen üye yapısıyla görev yaptı.

I. Sempozyumda 33 olan üye sayısı, özellikle Sempozyumların disiplinlerarası niteliği ve ana temalara ilişkin özet ve tam metinlerin değerlendirilmesinde sıkıntı yaşanmaması vb. nedenlerle giderek arttı, katlandı ve katılımın yüksek olacağı öngörülen VIII. Sempozyumda en yüksek sayıya (84'e) ulaştı.

- 8 Sempozyuma; aynı üniversiteden 1 ile 18 arasında değişen sayılarda olmak üzere, toplam 109 üniversiteden akademisyenler katıldı.

Bunların 97'si Türk ve 12'si yabancı üniversitelerdir.

- 8 Sempozyuma Türkiye'den katılan toplam farklı üniversite sayısı 41'dir.

Bunlardan 6'sı vakıf üniversitesidir. 2 Türk yazar, bildiri sundukları tarihte yurt dışı üniversitelerde bulunuyordu.

Yazar sayısı olarak, ortak yazarlı bildirilerin tüm yazarları göz önüne alındığında, en çok katılım sırasıyla Ankara (18) ve Akdeniz (16) Üniversitelerinden gerçekleşti. Akdeniz üniversitesinden, düzenlediği I. Sempozyuma 13 yazarın katıldığını anımsatıyorum.

Marmara, Hacettepe ve Kocaeli Üniversitelerinin her birinden 11 yazar katıldı.

Uludağ'dan 8 yazar, İstanbul ve Pamukkale Üniversitelerinden de 7'şer yazar bildiri sundu.

Diğer Üniversiteler ve katılan yazar sayıları ise şöyledir: DokuzeYLül 5 yazar; Gazi, Muğla Sıtkı Koçman, Sakarya, Süleyman Demirel ve Trakya Üniversiteleri 4'er yazar; Abant İzzet

5 Belirtmekte yarar var:

I. Sempozyumda; Sempozyumların amaç, kapsam ve ilkelerinin, her seferinde gözden geçirilerek daha ayrıntılı bir içerikle web sayfasına konulan ve Kitaplarda basılan Sempozyum Duyurusu yoluyla yazarlara ve tüm ilgililere açıklanması uygulanmasına henüz başlanmış değildi. Bu nedenle de, aşağıda görüleceği gibi, I. Sempozyumla ilgili bilgileri, kimi zaman saptama ve karşılaştırmalar dışında bırakmak zorunda kaldım.

Baysal, ODTÜ, Çanakkale Onsekiz Mart ve Ege Üniversiteleri 3'er yazar ve Atılım ile Dicle Üniversitesi de 2'şer yazar.

1 yazarın katıldığı 22 üniversite ise şunlardır: Afyon Kocatepe, Anadolu, Bilkent, Çağ, Çankırı Karatekin, Gedik, Hitit, İstanbul Aydın, İstanbul Bilgi, Karadeniz Teknik, Mehmet Akif Ersoy, Mersin, Namık Kemal, Paris 1 Pantéon, Ordu, Özyeğin, Selçuk, Tunceli, Yakın Doğu, Yalova, Yaşar ve Yıldız Teknik.

- Düzenleyen üniversitelerin ÇEEİ Bölümleri ile İİBF dışındaki başka fakültelerinde çalışan öğretim üyelerinin, üniversitesinin düzenlediği Sempozyuma katılım durumu ve sayıları şöyledir:

Akdeniz Üniversitesi'nden 13 yazar 9 bildiri; Kocaeli Üniversitesi'nden (III. Sempozyumda), 1 yazar ve 1 bildiri; Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi'nden, 1 yazar ve 1 bildiri; Uludağ Üniversitesi'nden, 1 davetli konuşmacı ile 3 yazarlı ortak 1 bildiri; Anadolu Üniversitesi'nden, hakem değerlendirmesi sonucunda kabule değer bulunan 1 bildiri; Pamukkale Üniversitesi'nden, 3 yazarın ayrı ayrı sunum yaptığı ama metinleri yayınlanmayan 3 konuşma.

- Yabancı akademisyenlerin ülkeleri şunlardır: ABD, Almanya, Fransa, Finlandiya, Kanada, Norveç, Polonya ve Rusya.
- Sempozyumlara, üniversite dışı kuruluşlardan da bildiriler sunarak, az sayıda, katılım oldu.
- Sempozyumlara, saptayabildiğimce, benim dışında,⁶ altı dolayında emekli öğretim üyesi, davetli konuşmacı olarak, bildiriyle katıldı.
- Sempozyumları, sekizincisi dışında, genellikle Üniversite Rektörlükleri ile SGBP üyesi sendikalarından bazıları (özellikle Petrol-İş, Tek Gıda-İş, Belediye-İş ve Tez Koop-İş), Eğitim-Sen Muğla Şubesi, Tes-İş Yatağan Şubesi, Türkiye Maden-İş Yatağan ve Havalisi Şubesi ve son olarak Birleşik Metal-İş destekledi.

İş Müfettişleri Derneği, 7 Sempozyumda sürekli destek sağlayan tek kuruluş oldu.

Bazı Sempozyumlarda, özel kuruluşlardan da destek sağlandı.

Özetler ve Değerlendirme Süreci

- 8 Sempozyumda, takvimlerde öngörülen ve istek üzerine hemen her Sempozyumda uzatılan süreler içinde Sekreteryalara gönderilen toplam özet sayısı 517'dir.⁷
- Süresi içinde Sekreteryalara ulaşmayan bildiri özetleri –örneğin IV. Sempozyumda 5 özet– işleme alınmadı.
- En çok özet, I. Sempozyumda gönderildi: 112. Bunu; yine ilk beş yılda düzenlenen, sırasıyla IV. Sempozyum (99 ve işleme alınmayan 5 özetle birlikte 104) ile III. Sempozyum (71) izledi. Özet sayısının en düşük olduğu iki Sempozyum ise, VII. SİHUS (29) ile V. SHUS'tur (31). Uluslararası 4 Sempozyuma, toplam 243 (%47) ve ulusal 4 Sempozyuma da toplam 274 (%53) bildiri özeti gönderildi.
- Yedi Sempozyuma,⁸ uzatmaları da kapsamak üzere süresi içinde gönderilen 405 özettten 240'ı hakem değerlendirmesine sunuldu (%59,26).

6 Bana gelince, bildiriler sunarak, açılış konuşmaları yaparak ve bu kez de boş geçmemek için (!) bir yolunu bulup kapanışta söz alarak, tüm Sempozyumlara katıldım!

V. Sempozyumda, Kitapta yayınlanan bildirim dışında, yaptığım konuşma metni web sayfasında yer aldı. VIII. Sempozyumda ise, yaptığım bu konuşmanın metni Kitapta yayınlandı.

Ancak, verdiğim sayı ve oranların hiçbirinde, her ikisini de göz önüne almadım; biri Kitapta yayınlanmadığı, diğeri de bildiri olmadığı için.

7 Bu sayının, doğal olarak, VIII. SİHUS Kitabının baskı aşamasında geri çekilen 3 bildiriye de kapsadığını belirtmeme gerek yok kuşkusuz.

8 I. Sempozyuma gönderilen özetlerin hakem değerlendirmesine sunulan ve sunulmayanların sayısına ilişkin herhangi bir bilgi edinemedim.

Dolayısıyla, bu konudaki bilgi eksikliği nedeniyle, saptamaların önemli bir bölümünü, I. Sempozyum dışında, yani 7 Sempozyuma gönderilen toplam 405 özet üzerinden yaptım.

VIII. Sosyal İnsan Hakları Ulusal Sempozyumu

Hakemlere sunulmayan özet sayısı ise 165'tir (%40,74).

- Hakemlere sunulan 240 özette 187'si, tam metinleri hazırlanarak gönderilmek üzere hakemlerce kabul edildi. (%77,92)
Kabul edilen özetlerin 7 Sempozyuma gönderilen toplam özet sayısına (405) oranı ise %46,2'dir.
- Hakemlerce kabule değer bulunmayan toplam özet sayısı 47'dir (%19,58).
Bazı özetler (saptayabildiğimce 6 özet) ise, yazarlarınca geri çekildi.

Tam Metinler ve Değerlendirme Süreci

- İlk Sempozyum dışında, 7 Sempozyumda sekreteryalara gönderilen toplam tam metin sayısı 138'dir. Böylece, bildiri özeti kabul edilen 187 yazardan 138'i tam metin gönderdi (%73,80). Buna karşılık, özeti kabul edilen toplam 33 yazar, tam metin göndermedi (%17,65).
Bu arada, bazı özetlerin geri çekildiğini anımsatıyorum.
- Gönderilen en yüksek tam metin sayısına, II. Sempozyumda ulaşıldı: 37 (%26,81).
Bu Sempozyumda, bildiri özeti kabul edilen ve tümü hakem değerlendirmesine sunulan yazarların tümü, tam metin gönderdi.
- Gönderilen en düşük tam metin sayısı ise 9'dur: V. Sempozyumda, özeti kabul edilen 17 yazardan ancak 9'u tam metin gönderdi (%52,94).
- Hakem değerlendirmeleri sonunda, ilk Sempozyum dışında, hakemlere gönderilen 130 bildiri tam metninden toplam 46'sı –20'si II. Sempozyumda olmak üzere– kabul edilmedi (%35,38).
Bu arada, III. Sempozyuma ilişkin bazı bilgi eksikliği olduğunu da eklemeliyim.
- VI. Sempozyumda, gönderilen ve tümü hakem değerlendirmesine sunulan 12 bildiri tam metninin tümü kabul edildi.
VIII. Sempozyumda gönderilen 11 bildiri tam metninin 8'i kabul edilirken, 3'ü kabule değer bulunmadı.
- Sempozyumlarda, geri çekilenler dışında, hakem değerlendirmesine sunulan toplam 130 tam metnin 117'si (%90) kabul edildi.

Sempozyum Kitapları

- Yayınlanan 8 Sempozyum Kitabından 6'sı, sendika yayını olarak basıldı.
Sempozyum Kitaplarının ilki Belediye-İş, izleyen 5'i Petrol-İş yayınıdır. 1'i de SGDD (dernek) yayını olarak basıldı.
VIII. SİHUS Kitabı DİSK Yayını olarak, İş Müfettişleri Derneği'nin –henüz hazırlık sürecinin başlarında– “basım için” sağladığı destekle yayınlandı.
- Sempozyum Kitaplarında yayınlanan toplam 180 bildiri ve konuşma metninin 164'ü Türkçe (%91,11), 16'sı (%8,89) yabancı dildedir (İngilizce ve Fransızca).
Bu sayı, tüm davetli akademisyen ve sendikacıların bildiri ve konuşma metinleri ile hakem değerlendirmesinden geçen Türkçe ve yabancı dil tüm bildirileri kapsamaktadır.
- Sempozyum Kitaplarında, davetli akademisyen ve sendikacılarca sunulan toplam 74 bildirinin 66'sı yayınlandı.
Bildirisini ve / ya da bildiri özeti yayınlanan toplam yabancı akademisyen sayısı 12'dir.
- Toplam 112 Türk akademisyenin hakem değerlendirmesinden geçen bildirisini yayınladı. Bu sayı, 1 Türk akademisyenin 2 İngilizce bildirisini de kapsamaktadır.
Yabancı dildeki bildirisinin 12'si İngilizce ve 2'si özet olmak üzere, 4'ü Fransızcadır.
- Sempozyumlarda sunulan bildirisini, birkaç istisna dışında, Sempozyum Kitaplarında yayınladı.
Davetli 3 yabancı sendikacının V. Sempozyumda yaptığı konuşmalar, yazılı metin veremedikleri için Kitapta yer almadı. Öngörüldüğü gibi, daha sonra da göndermemeleri nedeniyle web sayfamıza da konulmadı.
I. Sempozyumda 2 akademisyenin sunduğu bildirisini ile II. Sempozyumda 1 akademisyenin sunduğu bildiri ve ayrıca II. Sempozyumda 1 sendikacı ile 1 işçinin yaptığı konuşmalar da,

aynı nedenle yayınlanamadı.

- 1 akademisyen ile 1 sendikacının bildirimleri Kitaplarda yer aldı, ancak yazarlarınca sunulmadı.
- VIII. Sempozyumda, ilk kez bir kapanış konuşması Kitapta yayımlandı.

Daha Kapsamlı Değerlendirme İçin Birkaç Öneri

Gelecek Sempozyumların, özellikle üçüncü beşyıl Sempozyumlarının gerçekleştirilmesi ve düzenlenmesi öncesinde, önkoşul düzeyinde önem taşıdığını düşündüğüm ve tartışmaya sunmak istediğim birkaç öneriyi sıralıyorum:

- Bildiri özetlerinde ve tam metinlerde gözlenen inişli-çıkışlı genel / toplam sayı ve oranların, düzenleyen Bölümlerce kontrol edilmesi, saptamalarımda ancak bazılarını belirtebildiğim eksikliklerin giderilmesi;
- Bu genel / toplam sayı ve oranların yanı sıra, Sempozyumların her birine, özetlere ve tam metinlere ilişkin verilerin de göz önüne alınarak, tekil ve karşılaştırmalı değerlendirmelerin yapılması; ardından da, nedenleri üzerinde düşünülmesi, ulaşılabilecek sonuçlara göre çözümler geliştirilmesi;
- Bildiri özeti gönderme aşamasından başlayarak, sürecin tüm aşamalarını ve son olarak da Sempozyum Kitabında bildirisi yayınlanan akademisyenleri kapsayacak biçimde, kimilerini sunduğum sayısal bilgilerde bulunmayan çeşitli ölçütlere (Üniversite / Kurum), Fakülte, Bölüm, Ana Bilim Dalı, Unvan / Statü, Cinsiyet, Yaş, Medeni Durum, vb.) göre yazarların kimlik ve meslek bilgilerinin öğrenilmesi; bu ölçütleri de kapsamak üzere daha ayrıntılı, aynı zamanda genel ve Sempozyumlararası değerlendirmeler yapılması;
- Sempozyumların düzeyine göre, genel olarak ve sürecinin özet ve tam metin aşamalarına ilişkin karşılaştırmalı değerlendirmeler yapılması;
- “Uluslararası” düzeyde gerçekleştirilen Sempozyumlarda karşılaştığımız çeşitli güçlük ve sorunlar nedeniyle, sürdürülüp sürdürülmemesi konusunun tartışılıp ilke kararına bağlanması;
- Gelecek, yani IX. Sempozyumun düzenlenmesi çalışmalarına başlamadan önce, bir ön toplantı düzenlenmesi.

Bu toplantının; 8 Sempozyumu düzenleyen 6 Bölüm, öncelikle Düzenleme Kurulu Başkanlığı yapan ve Sekreteryada görev üstlenen üyelerin ve değişiklik durumunda şimdiki Bölüm Başkanlarının da “gönüllü” katılımıyla, ön çalışmalar yapılarak gerçekleştirilmesi; Düzenlenen Sempozyumları değerlendirme ve yapılacak Sempozyumların geleceğini görüşme amacı taşıyan böyle bir buluşma tarihi olarak, en geç Ocak 2017 ortalarına düşünülmesi.⁹

XIX.

“Ben” diyerek başladım, “biz” diyerek ve tek cümleyle bitiriyorum:

Sempozyumları kapatmayacağız! Kapatırmayacağız!

9 Kuşkusuz bu buluşma, öncelikle, bu ve benzeri çalışmaları yapan Bölümlerin ve ne yazık ki işlerlik kazandıramayan Yürütme Kurulu ve Sekreteryaya üyelerinin “gönüllü” katılımlarıyla gerçekleşebilecektir. Dileyenler, bu öneriler ve toplantı konusundaki farklı ve / yada karşı, kişisel ve / yada Bölümün ortak görüş ve önerilerini, ön toplantıyı gerekli / yararlı görüp görmedikleri ve olası yeri vb. konulardaki düşüncelerini, en geç Aralık 2016'nın son haftasına değin bana iletebilirler.